СХВАЛЕНО:
педагогічною радою,
протокол № 1 від 28.08.2025

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Директор
_____Алла ЯЛОВА

Освітня програма Світлогірського ліцею ІІ рівень

1. Загальні положення

Метою базової загальної середньої освіти є розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовження навчання на рівні профільної освіти або здобуття професії, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу.
Для реалізації мети базової загальної середньої освіти, а також належної організації освітнього процесу закладом розроблено Освітню програму Світлогірського ліцею ІІ рівень, яка базується на основі Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН України № 235 від 19.02.2021 р. (в редакції наказу МОН України № 1120 від 09.08.2024 р.).

Організація освітньої діяльності в адаптаційному циклі (5-6 класи) та циклі базового предметного навчання (7-9 класи) здійснюватиметься відповідно до законів України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року №2145-VIII, «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року №463-XI, Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898.

Зберігаючи наступність із І рівнем загальної середньої освіти забезпечуємо подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формуємо здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховуємо ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я. Зміст програми дає можливість формування у здобувачів освіти таких ключових компетентностей:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися українською та англійською мовами, що передбачає активне використання української мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади; можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміння важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання упродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов’язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов’язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров’я і збереження здоров’я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень. Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчальнопізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість.

2. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за Освітньою програмою Світлогірського ліцею ІІ рівень

Навчання за Освітньою програмою Світлогірського ліцею ІІ рівень можуть розпочинати учні й учениці, які на момент зарахування (переведення) до закладу, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень).

Освітня програма визначає особливості визнання результатів навчання окремих категорій учнів:

- для учнів, **які в умовах воєнного стану вимушено виїхали за межі України та повернулися в Україну**, визнання результатів навчання здійснюється в порядку, визначеному педагогічною радою ліцею, із урахуванням наказу МОН від 02.08.2024 № 1093;
- для **учнів із числа внутрішньо переміщених осіб** - може бути здійснено на основі довідки або іншого документа, виданого закладом освіти, у якому дитина здобувала освіту за місцем тимчасового перебування.

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких навчальних предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти учні мають пройти відповідне оцінювання **впродовж І семестру** навчального року.

У разі відсутності результатів річного оцінювання після завершення навчання за освітньою програмою закладу освіти, учень має право до початку нового навчального року пройти річне оцінювання (частина п’ята ст.17 Закону України Про повну загальну середню освіту).

3. Загальний обсяг навчального навантаження на адаптаційному циклі базової середньої освіти та циклі базового предметного навчання базової середньої освіти, його розподіл за освітніми галузями за роками навчання

Мета діяльності закладу: забезпечення єдиної лінії розвитку особистості школяра; формування духовної культури та цілісних світоглядних уявлень у дитини.

Світлогірський ліцей Кобеляцької міської ради Полтавської області – заклад з українською мовою навчання.

Пріоритетні завдання діяльності педагогічного колективу школи:

- створення умов для здобуття якісної освіти в умовах навчально-виховного процесу;
- формування у дітей основ культури споживання та екологічної свідомості через впровадження ідей освіти для сталого розвитку;
- втілення інклюзивних цінностей через збагачення інклюзивними підходами освітньої практики;
- сприяння формуванню у школярів лідерських якостей особистості;
- формування світогляду школярів засобами художнього слова;
- оптимізація взаємодії з батьками;
- модернізація матеріально-технічної бази та програмно-методичного забезпечення закладу.

Загальний обсяг річного загального навчального навантаження для кожної освітньої галузі із навчанням українською мовою 5-6 класів(адаптаційний цикл базової середньої освіти) та 7-9 класів (цикл базового предметного навчання базової середньої освіти) встановлено у межах вказаних у Державному стандарті, Типовій освітній програмі та сформовано згідно з Типовим планом, наведеним у Таблиці 1.

Загальний обсяг навчального навантаження для закладів із навчанням українською мовою

Таблиця 1

Назва освітньої галузі	Кількість годин на тиждень та рік															
	Навчальне навантаження	5 клас			6 клас			7 клас			8 клас			9 клас		
		рекомендоване	мінімальне	максимальне	рекомендоване	мінімальне	максимальне	рекомендоване	мінімальне	максимальне	рекомендоване	мінімальне	максимальне	рекомендоване	мінімальне	максимальне
Мовно-літературна	на тиждень	11	10	13	11	10	13	10	9	12	10	8	12	10	8	12
	на рік	385	350	455	385	350	455	350	315	420	350	280	420	350	280	420
Математична	на тиждень	5	4	6	5	4	6	5	4	6	5	4	7	5	4	7
	на рік	175	140	210	175	140	210	175	140	210	175	140	245	175	140	245

Природнича	на тиждень	2	1,5	3	4	2	5	7,5	7	9	8,5	8	10	9,5	8	11
	на рік	70	52,5	105	140	70	175	262,5	245	315	297,5	280	350	332,5	280	385
Соціальна і здоров'язбере жувальна	на тиждень	1,5	1	3	1,5	1	3	1,5	1	3	1,5	1	3	1,5	1	3
	на рік	52,5	35	105	52,5	35	105	52,5	35	105	52,5	35	105	52,5	35	105
Громадянська та історична	на тиждень	1	1	2	2	1,5	3	2	1,5	3	3	2	3	3	2	3
	на рік	35	35	70	70	52,5	105	70	52,5	105	105	70	105	105	70	105
Технологічна	на тиждень	2	1	3	2	1	3	1	1	2	1	1	2	1	1	2
	на рік	70	35	105	70	35	105	35	35	70	35	35	70	35	35	70
Інформатична	на тиждень	1,5	1	2	1,5	1	2	2	1	2	2	1,5	3	1,5	1,5	3
	на рік	52,5	35	70	52,5	35	70	70	35	70	70	52,5	105	52,5	52,5	105
Мистецька	на тиждень	2	1	3	2	1	3	2	1	3	1	1	2	1	1	2
	на рік	70	35	105	70	35	105	70	35	105	35	35	70	35	35	70
Фізична культура	на тиждень	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	на рік	105	105	105	105	105	105	105	105	105	105	105	105	105	105	105
Усього	на тиждень	29			32			34			35			35,5		
	на рік	1015			1120			1190			1225			1242,5		
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркових освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	на тиждень	2			2			1			1			0,5		
	на рік	70			70			35			35			17,5		
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	на тиждень	31			34			35			36			36		
	на рік	1085			1190			1225			1260			1260		
Гранично допустиме річне навантаження учнів	на тиждень	28			31			32			33			33		
	на рік	980			1085			1120			1155			1155		

4. Навчальний план

Навчальний план для 5-8 класів розроблено на основі Типового навчального плану для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою відповідно до Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН № 235 від 19.02.2021р. (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 09.08.2024 р. № 1120) додаток 3.

Освітня галузь	**Предмети**	**Кількість годин на тиждень у класі**			
		5	**6**	**7**	**8**
Мовно-літературна	Українська мова	4	4	3	3
	Українська література	1,5	1,5	1,5	1
	Іноземна мова	3,5	3,5	3,5	3
	Зарубіжна література	1	1	1	1
Математична	Математика	4	4		
	Алгебра			2,5	2,5
	Геометрія			1,5	1,5
Природнича	Інтегрований курс природничої освітньої галузі «Пізнаємо природу»	1,5	1		
	Біологія			2	2
	Фізика			2	2
	Хімія			1	2
	Географія		1	2	2
Соціальна і здоров’язбережувальна	Інтегрований курс соціальної і здоров’язбережувальної освітньої галузі «Здоров’я, безпека та добробут»	1	1	1	0,5
	Підприємництво і фінансова грамотність				0,5
Громадянська та історична	Інтегрований курс історії та громадянської освіти	1			
	Історія України		0,5	0,5	1
	Всесвітня історія		0,5	0,5	0,5
	Громадянська освіта		0,5	0,5	0,5
Інформатична	Інформатика	1	1	1	1,5

Технологічна	Технології	1	1	1	1
Мистецька	Музичне мистецтво	0,5	0,5	0,5	0,5
	Образотворче мистецтво	0,5	0,5	0,5	0,5
Фізична культура	Фізична культура	3	3	3	3
	Міжгалузеві інтегровані курси				
Соціальна і здоров'язбережувальна	Курс соціального, емоційного та етичного спрямування Етика	0,5	0,5		
Години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами		7,5	9,5	6,5	6,5
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету		31	34	35	36
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	31	32	33
Усього (без фізичної культури + фізична культура; без урахування поділу класів на групи)		28+3	31+3	32+3	33+3

Години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами використовуються для збільшення кількості годин на обов'язкові освітні компоненти (навчальні предмети / інтегровані курси) до максимальної кількості годин для відповідної освітньої галузі. Керуючись показниками загальної кількості навчального навантаження, визначеними в Таблиці 1, за галузями визначено обсяг фактичного річного навантаження для 5-8 класів (Таблиці 2).

Загальний обсяг навчального навантаження для 5-8 класів

Таблиця 2

Назва освітньої галузі	**Навчальне навантаження на тиждень**				**Кількість годин на рік**			
	5	**6**	**7**	**8**	**5**	**6**	**7**	**8**
Мовно-літературна	11	11	10	11	385	385	350	385

Математична	5	5	5	5	175	175	175	175
Природнича	2	4	7,5	8	70	157	245	280
Соціальна і здоров'язбережувальна	2	2	1,5	1,5	70	70	52,5	52,5
Громадянська та історична	1	3	3	3	35	105	105	105
Інформатична	1,5	1,5	2	2	52,5	52,5	70	70
Технологічна	2	2	1	1,5	70	70	35	52,5
Мистецька	2	2	2	1	70	70	70	35
Фізична культура	3	3	3	3	105	105	105	105

5. Перелік модельних навчальних програм для адаптаційного циклу 5-6 класи

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»

Освітня галузь	**Модельна навчальна програма**	
	назва	автор(и)
Мовно-літературна (українська мова, українська та зарубіжна літератури)	«Українська мова.5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Заболотний В.В., Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.
	«Українська література.5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Архипова В.П., Січкар С.І., Шило С.Б.
	«Зарубіжна література.5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Даценко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.Т., Рудніцька Н.П., Тіхоненко С.О., Джанюбекова Т.А.

Мовно-літературна (іншомовна освіта)	«Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Зимомря І. М., Мойсюк В. А, Тріфан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.
Математична	«Математика 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Істер О.С.
Природнича	«Пізнаємо природу.5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти Географія. 6-9 класи. Для закладів загальної середньої освіти	Біда Д.Д., Гільберг Т.Г., Колісник Я.І. Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Гладковський Р.В. та ін.
Громадянська та історична освіта	«Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас » Історія України. Всесвітня історія. 6 клас. Для закладів загальної середньої освіти Громадянська освіта 6-9 клас для закладів загальної середньої освіти	Бурлака О.В., Власова Н.С., Жаліба О.В., Щупак І.Я. Гісем О., Мартенюк О., Сорочинська Н., Гісем О., Василенко Я. Василькiв І.Д., Кравчук В.М.. Танчин І.З
Соціальна та здоров’язбережна	«Здоров'я, безпека та добробут. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти;	Василенко С.В., Коваль Я.Ю., Колотій Л.П.

	«Етика. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ашортіа Є.Д., Бакка Т.В., Желіба О.В., Козіна Л.Є., Мелещенко Т.В., Щупак І.Я.
Технологічна	«Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ходзицька І.Ю., Горобець О.В., Медвідь О.Ю., Пасічна Т.С, Приходько Ю.М.
Інформатична	«Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ривкінд Й.Я., Чернікова Л. А., Шакотько В.В., Лисенко Т.І.
Мистецька	«Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти	Масол Л. М., Просіна О. В.
Фізична культура	«Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Баженков Є.В., Бідний М.В., Ребрина А. А. та інші

Перелік модельних навчальних програм для циклу базового предметного навчання 7-9 класи

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»

Освітня галузь	**Модельна навчальна програма**	
	назва	автор(и)
Мовно-літературна	«Українська мова.7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Заболотний О.В., Заболотний В.В., Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.

	«Українська література.7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Яценко Т.О.,Пахаренко В.І., Слижук О.А., Тригуб І.А.
	«Зарубіжна література.5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року)	Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко - Бекерська Л. В., Юлдашева Л. П., Рудніцька Н. П., Туряниця В. Г., Тіхоненко. О., Вітко М. І., Джангобекова Т.А.
	«Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Зимомря І. М., Мойсюк В. А, Тріфан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.
Математична	«Алгебра. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Істер О.С.
	«Геометрія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Істер О.С.
Природнича	«Біологія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Соболь В. І
	Географія. 6-9 класи для закладів загальної середньої освіти	Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Гладковський Р.В., Довгань А.І., Совенко В.В., Даценко Л.М., Назаренко Т.Г., Гільберг Т.Г., Савчук І.Г., Нікитчук А.В., Яценко В.С.,

		Довгань Г.Д., Грома В.Д., Горовий О.В.
	Фізика.7-9 класи	Максимович З.Ю., Білик М.М., Варениця Л.В., Коваль Г.С. та інші
	«Хімія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Лашевська Г. А.
Соціальна і здоров’язбережувальна	«Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Василенко С.В., Колотій Л.П.
	«Підприємництво та фінансова грамотність.8-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Беспалко І.В., Войтицька Л.В., Тригуб О.В., Ролік В.А.
Громадянська та історична	Всесвітня історія. 7-9 класи для закладів загальної середньої освіти	Щупак І. Я., Посунько А. С., Бакка Т. В., Бурлака О. В., Власова Н. С., Желіба О. В., Махонін О. О., Мелещенко Т. В., Павловська-Кравчук В. А., Піскарьова І. О., Худобець О.
	Історія України. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Бурлака О. В., Желіба О. В., Павловська-Кравчук В. А., Худобець О. А., Черкас Б. В., Щупак І. Я.)
	Громадянська освіта 6-9 клас для закладів загальної середньої освіти	Васильків І.Д., Кравчук В.М.. Танчин І.З.

Інформатична	«Інформатика. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ривкінд Й. Я., Лисенко Т. І., Чернікова Л. А., Шакотько В. В.
Технологічна	«Технології. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ходзицька І.Ю., Горобець О.В., Медвідь О.Ю., Пасічна Т.С, Приходько Ю.М.
Мистецька	«Мистецтво. 7-9 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти	Масол Л. М.
Фізична культура	«Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Баженков Є.В., Бідний М.В., Ребрина А. А. та інші

5. Форми організації освітнього процесу

Освітній процес організовується у закладі в безпечному освітньому середовищі та здійснюється із урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх освітніх потреб. Освітня програма закладу передбачає досягнення здобувачів освіти сукупності компетентностей, що є базою для подальшого особистісного розвитку в умовах шкільного навчання. Особливий акцент здійснюється на здатність дітей встановлювати асоціативні зв'язки, взаємозв'язки між об'єктами і явищами навколишнього світу, робити висновки та висловлювати судження. Ці характеристики засвідчують сформованість цілісних світоглядних уявлень і є результатом упровадження засад інтеграції в освітньому процесі.

Основними формами організації освітнього процесу є **різні типи уроку**:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути **екскурсії,** віртуальні **подорожі**, уроки-**семінари**, **конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести,** інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо, які вчитель організовує в межах уроку або в позаурочний час. Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання вимого Державного стандарту.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей, крім уроку, проводяться **навчально-практичні заняття**. Ця форма організації поєднує

виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, за виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу. Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Із урахуванням запитів батьків та наявних можливостей у закладі загальна середня освіта може бути організована за такими **формами**: інституційна (очна (денна), дистанційна); індивідуальна (екстернат, сімейна (домашня), педагогічний патронаж), здобуття освіти за індивідуальною освітньою траєкторією на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану.

З метою належної організації освітнього процесу в закладі формуються інклюзивні класи.

В умовах воєнного стану в закладі врахована можливість організації дистанційного навчання з використанням освітньої платформи Нові знання.

7. Оцінювання навчальних досягнень учнів

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти 5-9 класів НУШ здійснюється відповідно до «Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти»,затверджених наказом МОН України №1093 від 02.08.2024 р.

Оцінюванню підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів **обов'язкового** освітнього компонента навчального плану. Оцінювання результатів навчання предметів **вибіркового** освітнього компонента здійснюється за рішенням педагогічної ради.

Оцінювання може здійснюватись як у процесі навчання (поточне: ПО ГР), так і на різних його етапах (підсумкове: ГР) за визначеними критеріями, які дають змогу встановити відповідність між вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначеними Держстандартом, і фактичними результатами навчання учнів. Частотність, процедури проведення та види діяльності, результати яких підлягають оцінюванню, педагоги визначають з урахуванням дидактичної мети, особливостей змісту навчального предмета та з урахуванням етапу опанування програмовим матеріалом у цілому та етапу опанування очікуваним результатом навчання зокрема.

Оцінювання здійснюють із застосуванням **завдань різних когнітивних рівнів** (на відтворення знань, на розуміння, на застосування в стандартних і змінених навчальних ситуаціях, уміння висловлювати власні судження, ставлення тощо) за допомогою таких способів і засобів:

- усного опитування (індивідуальне, групове тощо);
- письмового (окремі навчальні завдання, зокрема тестові з використанням ІТ, перекази,диктанти тощо, а також діагностувальні, підсумкові роботи);
- практичного (дослід, практична робота, навчальний проєкт, учнівське портфоліо, спостереження, робота з картами, заповнення таблиць, побудова схем, моделей з використанням електронних засобів навчання тощо);
- комплексного, що поєднує різні способи й засоби оцінювання, кілька змістових одиниць певної програмової теми / частини теми (якщо тема велика за обсягом) / кількох тем чи розділу і передбачають оцінювання (за кількома групами результатів або їх складниками);
- само оцінювання, взаємооцінювання.

Під час навчання в дистанційному та змішаному режимах оцінювання результатів навчання учнів може здійснюватись очно або дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій, зокрема конференц-зв'язку.

Під час оцінювання навчальних досягнень враховуються дотримання здобувачами освіти принципів академічної доброчесності (самостійне виконання завдань, покликання на джерела інформації). У разі порушення учнем/ученицею принципів академічної доброчесності, зокрема,

списування,учитель/учителька може прийняти рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності і запропонувати учню/учениці повторне проходження оцінювання.

Оцінка є конфіденційною інформацією, доступною лише для учнівства та його батьків, інформування яких відбувається під час індивідуальних зустрічей, записів оцінювальних суджень у носіях зворотного зв'язку, фіксації результатів у свідоцтві досягнень.

Загальні критерії оцінювання (додаток 1) визначають загальні підходи до встановлення результатів навчання учнів і слугують основою критеріїв оцінювання за освітніми галузями (додаток 2. Критерії оцінювання за освітніми галузями результатів навчання здобувачів освіти відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України №1093 від 02.08.2024 р.).

Критерії оцінювання реалізуються за чотирма рівнями (початковий, середній, достатній, високий) Кожний наступний рівень охоплює вимоги до попереднього, а також додає нові.

Результати оцінювання виражаються в балах (від 1 до 12) та/або в оцінювальних судженнях.

На основі загальних критеріїв для різних видів діяльності вчителі розробляють критерії оцінювання результатів навчання учнів, враховуючи особливості вивчення теми, компетентнісний підхід до викладання предмета, форму організації учнів на навчальному занятті.

Інформація про критерії оцінювання повинна бути донесена до учнів (усно, у вигляді роздаткового матеріалу, шляхом розміщення на інформаційному стенді у класі, через інтерактивні засоби комунікації).

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне оцінювання, підсумкове оцінювання (за групами результатів, семестрове за групами результатів, річне оцінювання) та державна підсумкова атестація.

Формувальне оцінювання (оцінювання в процесі навчання) здійснюють у формі самооцінювання, взаємооцінювання, оцінювання вчителем/вчителькою із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостережень, порт фоліо тощо).

У формувальному оцінюванні, зокрема для самооцінювання та взаємооцінювання, рекомендовано використовувати інструменти з орієнтовного переліку, наведеного у таблиці 3.

Таблиця 3

Орієнтовний перелік інструментів формувального оцінювання

	Назва	Опис інструмента
1	Аналіз портфоліо	Перевірка рівня навчальних досягнень за допомогою портфоліо учня. Портфоліо – це підібрані учнем роботи із зазначенням дати, призначення яких – розповісти історію учнівських досягнень або

		поступу. Портфоліо зазвичай містить особисті роздуми учня з поясненнями, чому обрано ту чи ту роботу і як саме вона показує досягнення цілей навчання
2	Відповідь хором	Учні одночасно усно реагують на певну репліку. Це може бути відповідь на запитання, висловлення згоди чи незгоди із запропонованим твердженням, повторення сказаного вчителем тощо
3	Візьми і передай	Спільна групова робота, яку використовують, щоб поділитися думками або зібрати інформацію від кожного учасника групи; учні записують відповіді, потім передають вправо, додають власну відповідь на іншому аркуші і продовжують, доки їхній папірець обійде всю групу і знову повернеться до них. Потім обговорюють результати в групі
4	Внутрішнє/ зовнішнє коло	Учні стають у два кола, внутрішнє та зовнішнє, обличчям одне до одного. Учні, що стоять навпроти, ставлять одне одному запитання по темі, які вони попередньо написали. Зовнішнє коло рухається і утворюються нові пари. Потім процедура повторюється
5	Газетний заголовок	Вигадайте газетний заголовок, який може бути написаний до теми, яку ми вивчаємо. Передайте основну ідею події
6	Гра в кубик	Покажіть 6 запитань до уроку. Об’єднайте учнів у групи по 4. У кожної групи є один кубик. Кожен кидає кубик та відповідає на запитання з відповідним номером. Якщо номер випав більш ніж один раз, учень може доповнити попередню відповідь або кинути кубик ще раз. Відповіді можна записувати
7	Доповни думку	Письмова перевірка розуміння стратегії, коли учні заповнюють пропуски у пропонованому твердженні
8	Есе «хвилинка»	Питання для есе на одну хвилину– це конкретне питання з орієнтацією на очікуваний(і) результат(и) навчання, на

		яке можна відповісти за одну-дві хвилини
9	Запис у журнал	Учні записують у свій журнал або зошит розуміння предмету, поняття або те, що вони вивчили на уроці. Вчитель переглядає записи, щоб дізнатися чи зрозумів учень певну тему, урок, поняття або вивчене
10	Записні книжки учнів	Інструмент для учнів для відстежування навчального поступу: куди я рухаюся? де я зараз? як туди дістатися?
11	Збір ідей	Учитель ставить запитання або дає завдання. Учні самостійно відповідають на аркуші паперу, зазначаючи не менше трьох думок / відповідей / тверджень. Учні, що завершили, встають. Вчитель звертається до певного учня і просить його поділитися записаними ідеями. Учні викреслюють пункти, попередньо озвучені однокласниками і сідають, коли в них а аркушах закінчилися всі записані ідеї, незалежно від того, чи вони були озвучені саме ними. Вчитель продовжує опитувати учнів, доки сядуть усі
12	З-Х-В та ЗХВ+	Учні відповідають групами, в парах або індивідуально на запитання «Що ми вже знаємо?» (З), «Що ми хотіли б дізнатися?» (Х) та «Що вже вивчили за темою?» (В). Плюс (+) просить учнів класифікувати отримані знання за допомогою концептуальної карти або наочної схеми, яка відображає ключову інформацію. Потім кожен учень записує короткий підсумок (на один абзац) про вивчене
13	Картка на вихід	Це письмові відповіді учнів на запитання на картках, які учням роздають наприкінці уроку, після завершення певного виду роботи, теми тощо
14	Концептуальна карта	Будь-яка можлива форма схематичної наочності, яка допомагає учням побачити взаємозв'язки між поняттями за допомогою побудованих схем ключових слів, що позначають такі поняття

15	Лідер за номером	Учні об’єднуються в групи по чотири і кожному члену групи присвоюється номер. Учитель ставить питання / проблему і всі чотири учні її обговорюють. Вчитель називає номер і відповідний учень у кожній групі відповідає
16	Найзаплутаніший (або найясніший) момент	Це варіант однохвилинки. Можна дати учням трохи більше часу для відповіді на запитання. Запитайте (в кінці уроку або під час паузи, яка утворилася після пояснення теми): «Який найбільш заплутаний момент» сьогоднішнього заняття?» або «Що вам здалося незрозумілим у понятті « »?
17	Перевірка неправильного розуміння	Учитель надає учням поширені або передбачувані помилкові твердження з певної теми, щодо певного принципу або процесу і запитує, чи згодні вони з цим чи ні та чому. Учні мають дати аргументовані відповіді. Перевірка неправильного розуміння може також застосовуватися у формі тесту з декількома варіантами відповіді або гри «правильно-неправильно»
18	Перефразування	Учні мають висловити власними словами основну ідею уроку чи щойно поясненої теми
19	Підбиття підсумків	Форма роздумів одразу після певного виду роботи
20	Підказка за аналогією	Учні мають сформулювати думку на основі підказки-аналогії: (певне поняття, принцип або процес) _____ виглядає як _____тому що _____
21	Підсумок А-Б-В	Кожному учневі в класі присвоюється окрема літера алфавіту, а він обирає слово, яке починається на цю літеру та пов'язане з вивченою темою
22	Підсумок або питання на картках	Учитель час від часу роздає картки й просить учнів писати з обох на картках сторін за такими правилами: (Один бік) на підставі вивченого (теми, розділу), опишіть основну велику ідею, яку ви

		зрозуміли, у формі короткого висновку. (Другий бік) запишіть те, що ви ще не повністю зрозуміли у вигляді твердження або запитання
23	Підсумок одним реченням	Учнів просять написати підсумкове речення, яке відповідає на запитання «хто», «що», «де», «коли», «чому», «як» щодо певної теми
24	Підсумок одним словом	Учні мають обрати з-поміж наведених варіантів (або запропонувати самостійно) слово, яке найкраще підсумовує тему
25	Подумай – запиши – обговори в парі – поділися	Учні обдумують відповідь самостійно, записують її, об’єднуються в пари та обговорюють відповідь із партнерами, а потім озвучують її всьому класу
26	Подумай – розкажи в парі	Вчитель ставить учням запитання. Учні самостійно формулюють відповіді протягом визначеного часу, потім повертаються кожен до свого партнера та надають йому відповідь. Вчитель викликає декілька пар на вибір, які озвучують свої відповіді у класі
27	Пригадай – підсумуй – запитай – пов’яжи за 2 хвилини (ППЗП2)	За дві хвилини учні повинні пригадати та назвати у правильному порядку найважливіші ідеї, отримані на попередньому занятті; за дві хвилини підсумувати ці пункти одним реченням, записати одне основне запитання, на яке вони хочуть отримати відповідь та знайти одну прив'язку цього матеріалу до основної теми предмету чи курсу
28	Рішення-рішення	Учитель висловлює певну думку, потім просить учнів зайняти сторону, що відповідає їхній думці з цієї теми і поділитися аргументацією. Учні можуть змінювати сторону після обговорення
29	Самооцінювання	Процес, під час якого учні збирають дані про власне навчання, аналізують що саме відображує їхні успіхи в досягненні навчальних цілей та планують наступні кроки
30	Семінар за Сократом	Учні ставлять питання одне одному з певного важливого питання або теми. Питання ініціюють розмову, яка триває

		як серія відповідей та додаткових запитань
31	Сигнали руками	Учні на прохання вчителя показують визначені сигнали рукою, щоб повідомити про рівень розуміння певного поняття, принципу або процесу: «Розумію _____ і можу пояснити» (наприклад, великий палець вгору). «Ще не зовсім розумію _____» (наприклад, великий палець вниз). «Не впевнений щодо _____» (наприклад, помахати рукою)
32	Скажи щось	Учні по черзі обговорюють у групі певний прочитаний розділ або переглянуте відео
33	Сортування слів	Учням дають набір словникових термінів, які вони сортують за заданими або створеними ними категоріями
34	Спінер ідей	Учитель створює спінер, розділений на 4 сектори з написами «Спрогнозуй», «Поясни», «Підсумуй», «Оціни». Після пояснення нового матеріалу вчитель крутить спінер та просить учнів відповісти на запитання залежно від місця зупинки спінера. Наприклад, спінер зупиняється на секторі «Підсумуй», тоді вчитель може сказати: «Назви ключові поняття, про які щойно йшлося»
35	Спостереження	Учитель готує протокол спостереження із переліком учнів у класі, де буде зазначено, за якими саме очікуваними результатами він буде спостерігати. Рухаючись класом, він спостерігає за учнями, коли вони працюють, і робить необхідні записи та позначки в протоколі спостереження
35	Тестування	За допомогою тестування вчитель перевіряє опанування учнями фактичної інформації, понять. Орієнтовні типи тестових завдань: Декілька правильних варіантів Правильно/Неправильно Коротка відповідь Знайди відповідність Розширена відповідь

37	Трикутна призма (червоний, жовтий, зелений)	Учні дають вчителеві зворотний зв'язок, показуючи колір, що відповідає рівню розуміння
38	Усне опитування	Учитель пропонує учнями відповісти на запитання, наведені нижче: Чим це _____схоже на/відрізняється від_____? Які характерні риси/елементи_____? Як іще можна показати/проілюструвати_____? У чому полягає головна ідея, ключова концепція, мораль _____? Як _____стосується _____? Які ідеї / деталі можна додати до_____? Наведіть приклад _____? Що не так з_____? Який висновок ви могли б зробити з_____? Які висновки можна зробити з_____? На яке питання ми намагаємося відповісти? Яку проблему ми намагаємося вирішити? Що ви можете сказати про _____? Що може статися, якщо _____ ? Які критерії можна взяти для оцінки _____? Які докази підтверджують_____? Як ми можемо довести / підтвердити _____? Як це можна розглядати з точки зору_____? Які альтернативи _____ слід розглянути? Який підхід/стратегію ви могли б використати для_____?
39	Учнівська конференція	Бесіда з кожним учнем особисто для перевірки рівня розуміння
40	Хрестики-нулики	Набір видів роботи, з яких учні самостійно можуть обирати ті, що можуть продемонструвати їхнє розуміння теми. Набір представлений у вигляді сітки з дев'яти квадратів, схожої на дошку для гри в хрестики-нулики, можна попросити учнів обирати так, щоб зрештою закреслити «три підряд».

		Завдання можуть відрізнятися за змістом, процесом та результатом і можуть бути адаптовані залежно від глибини знань
41	Хто швидше?	Робота в парі – слухач і ведучий. Обидва знають категорію (тему), однак ведучий стоїть спиною до дошки / екрану. З'являються слова на задану тему, слухач дає підказки, а ведучий намагається вгадати слово. Пара, яка завершила першою, встає
42	Швидкий запис	Попросіть учнів відповісти за 2-10 хвилин на відкриті запитання або твердження
43	Шкала Лайкерта	Учитель наводить 3-5 тверджень, які явно не є істинними або помилковими, але дещо спірними. Мета полягає в тому, щоб допомогти учням подумати над текстом, а потім обговорити його з однокласниками. Наприклад, «Герой (ім'я) не повинен був робити (що саме).» повністю погоджуюся не погоджуюся погоджуюся повністю погоджуюся
44	3-2-1	Учні виконують такі варіанти завдань, визначаючи за прочитаним текстом: три речі, які ви дізналися, два цікаві факти, одне питання, що залишилося; три ключові слова, дві відмінності між _, один вплив на _; три важливі факти, дві цікаві ідеї, одне уявлення про себе як учня; три нові терміни, дві нові ідеї, одна річ, яку потрібно обдумати; три питання до тексту (незнайомі слова або незрозумілі ідеї), два прогнози за текстом (що станеться далі, враховуючи вже прочитане), знайдіть один зв'язок у тексті (з тим, що ви вже знали або випробували)
45	Трихвилинна пауза	Трихвилинна пауза дає змогу учням зупинитися, обміркувати певні представлені явища та ідеї, прив'язати їх до вже наявних знань або досвіду та попросити роз'яснень. Я змінив(ла) ставлення до.... Я більше дізнався(лася) про... Мене здивувало... Я почувався(лася)...

46	Є питання, в кого є відповідь?	Учитель робить два набори карток. Перший набір має запитання за певним розділом навчання. У другому наборі містяться відповіді. Учитель роздає картки з відповідями учням, а потім він або учень зачитує класу питання на картці. Всі учні перевіряють свої картки з відповідями, щоб знайти правильну

Завдання для оцінювання добираються так, щоб можна було отримати інформацію про рівень досягнення учнями обов'язкових результатів навчання певної групи, яка охоплює споріднені загальні результати відповідної освітньої галузі.

Підсумкове оцінювання за групами результатів здійснюється періодично протягом семестру (кількість та час проведення підсумкових робіт встановлюється учителями) для отримання інформації щодо рівня досягнення очікуваних результатів навчання учнями в окремих елементах програми (тема, розділ). Підсумкові роботи можуть забезпечувати охоплення одного, декількох або всіх груп результатів, визначених у Державному стандарті.

Семестрову оцінку за певною групою результатів навчання, виставляють на підставі оцінок за підсумкові роботи (ГР) та двох поточних оцінок (ПО ГР) за групами результатів.

З**агальну оцінку за семестр** з кожного навчального предмета/інтегрованого курсу навчального плану освітньої програми закладу виводять як середнє арифметичне семестрових оцінок за групами результатів або з урахуванням ваги кожної окремої групи.

У Свідоцтві досягнень, яке видають здобувачам освіти щороку в разі переведення їх на наступний рік навчання або при відрахуванні із закладу, відображаються семестрові та річні оцінки.

Підсумкове оцінювання за рік не здійснюють. Річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за І та ІІ семестри або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за І та ІІ семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих навчальних досягнень учня / учениці протягом року.

Семестрова оцінка може підлягати коригуванню. Відповідно до п. 3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496, у триденний термін після виставлення семестрової оцінки батьки (особи, які їх замінюють) учнів (вихованців), які виявили бажання підвищити результати семестрового оцінювання або не були атестовані, звертаються до керівника закладу освіти із заявою про проведення відповідного оцінювання, у якій пояснюють причину та необхідність його проведення.

Наказом керівника закладу створюють комісію та затверджують графік і порядок проведення оцінювання. Члени комісії готують завдання, що погоджує педагогічна рада навчального закладу. Комісія ухвалює рішення щодо його

результатів та складає протокол. Рішення цієї комісії є остаточним, при цьому скоригована семестрова оцінка не може бути нижчою за семестрову. У разі, якщо учневі/учениці не вдалося підвищити результати, запис у колонку «Скоригована» у класному журналі не роблять. За результатами оцінювання керівник закладу освіти видає відповідний наказ.

Коригування річної оцінки здійснюють шляхом коригування семестрової оцінки за І та/або ІІ семестр відповідно до п.п. 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти на наступний рік навчання, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 № 762 (зі змінами).

Результати семестрового та річного оцінювання фіксують у електронному класному журналі та свідоцтві досягнень.

Результати ДПА фіксують у електронному класному журналі та додатку до Свідоцтва про здобуття базової середньої освіти.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами, які навчаються у інклюзивних класах, здійснюєть відповідно до індивідуальної програми розвитку, що розробляється на основі висновку фахівців інклюзивно-ресурсного центру, де зазначено труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, що можуть впливати на ефективність застосування певних форм оцінювання. Вчителі, які працюють в інклюзивному класі, користуються у своїй роботі методичним посібником "Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами". Добір форм оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюють індивідуально з обов'язковим урахуванням їх можливостей функціонування, життєдіяльності та здоров'я, ООП, які зазначаються в індивідуальній програмі розвитку учня.

Оцінювання учнів, що потребують першого рівня підтримки:

- на основі загальних критеріїв оцінювання;
- на основі загальних підходів оцінювання з урахуванням можливості їх адаптації та з урахуванням особливих освітніх потреб учня.

Оцінювання учнів, що потребують другого рівня підтримки:

- на основі загальних критеріїв оцінювання з можливістю адаптації умов проведення оцінювання з урахуванням особливих освітніх потреб учня;
- під час проведення оцінювання враховуються адаптація процедури за часом та змістом (наприклад: збільшення часу на виконання завдань);
- зміна методів тестування (формування завдань в аудіоформаті, збільшеним шрифтом,шрифтом Брайля тощо).

Оцінювання учнів, що потребують третього рівня підтримки:

- на основі загальних критеріїв оцінювання з урахуванням ІНП (за наявності) та можливості адаптації умов проведення процедури оцінювання з урахуванням особливих освітніх потреб учня;
- під час проведення оцінювання враховуються адаптація процедури оцінювання за часом та змістом (наприклад: збільшення часу на виконання завдань);

- зміна методів тестування (формування завдань в аудіоформаті, збільшеним шрифтом, шрифтом Брайля тощо).

Оцінювання учнів, що потребують четвертого рівня підтримки:

- на основі загальних критеріїв оцінювання з урахуванням ІНП (за наявності) та можливості адаптації/модифікації умов проведення процедури оцінювання з урахуванням особливих освітніх потреб учня;
- здійснення адаптації процедури оцінювання за часом та змістом відповідно до потреб учня, що включає:використання доступних форм викладу інформації (шрифтом Брайля, письмових чи усних завдань тощо);використання засобів альтернативної комунікації під час формування завдань;адаптація/модифікація завдань з урахуванням способу їх сприйняття учнем;збільшення часу на процедуру оцінювання тощо;відповідність тестів змісту модифікованої програми навчального предмета.

Оцінювання учнів, що потребують п'ятого рівня підтримки:

- на основі загальних критеріїв оцінювання з урахуванням індивідуального навчального плану (за наявності) та можливості адаптації/модифікації умов проведення процедури оцінювання з урахуванням особливих освітніх потреб учня;
- здійснення адаптації процедури оцінювання за часом та змістом відповідно до потреб учня, що включає: використання доступних форм викладу інформації (шрифтом Брайля письмових чи усних завдань тощо);використання засобів альтернативної комунікації під час формування завдань;адаптація/модифікація завдань з урахуванням способу їх сприйняття учнем, збільшення часу на процедуру оцінювання тощо; відповідність тестів змісту модифікованої програми навчального предмета.

Оцінювання учнів 5 класу у першому місяці навчання І семестру здійснюється вербально. Кінець І семестру, ІІ семестр та річне оцінювання здійснюється за 12 бальною шкалою.

Додаток 1

Високий	**10**	*Учень / учениця:* – виокремлює істотну й потрібну інформацію, отриману із різних самостійно вибраних джерел; вирізняє проблемні ситуації, оцінює інформацію за заданими критеріями; ставить запитання; встановлює логічні зв'язки між об'єктами, фактами, явищами; – застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних навчальних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно, у парі або групі; – розвиває ідеї/думки учасників спілкування в межах запропонованої теми та намагається укласти їх у цілісну логічну лінію, розглядаючи різні сторони проблеми.
	11	*Учень / учениця:* – узагальнює інформацію, отриману з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; знаходить інформацію й аналізує її; висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки; – застосовує здобуті знання й практичні вміння в нестандартних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі; конструктивно взаємодіє у групі; – узагальнює головний зміст почутого під час спілкування у межах запропонованої теми; обирає оптимальний спосіб взаємодії з іншими для вирішення спільних навчальних завдань.
	12	*Учень / учениця:* – оцінює отриману інформацію, отриману з різних джерел, порівнює та зіставляє її; використовує усвідомлено інформацію в різних ситуаціях; – застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки; здійснює різні види діяльності самостійно, у парі або групі; аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; ініціює, планує та організує співпрацю в групах для досягнення навчальних цілей, виконання дослідницьких / творчих завдань; – виступає посередником у спілкуванні у межах запропонованої теми, демонструє толерантність до різних точок зору і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам.